

Demokrácia elmélet

Tanyi Attila

A kurzus feladata a demokrácia mára elmosódott fogalmának tisztázása. Ennek megfelelően két elkülönülő, ugyanakkor egymást kiegészítő részre oszlik fel a tematika. Egyrészt tartalmazza a főbb filozófiai megközelítéseket, értve ez alatt a haszonelvű, a rousseau-i episztemikus, valamint a mára oly divatossá vált deliberatív, diskurzus alapú demokrácia modellek kritikai elemzését. Szintén kitér a közgazdászok számára valószínűleg ismertebb és talán vonzóbb schumpeteri valamint downsi koncepcióra is, amely a demokráciát is a verseny és a piac fogalmaival próbálja leírni. A másik, reményem szerint a filozófiatörténeti megközelítést kiegészítő elméleti blokk inkább a politikatudomány területéhez tartozik és olyan témákat tárgyal mint a többségi elv és a demokrácia viszonya, preferencia aggregáció, szavazási procedúrák és kapcsolatos problémák. Végül de nem utolsósorban a kurzus kitér a demokrácia és az alkotmányosság (constitutionalism) viszonyára is. Mindezek során, ahogy az a tematikából is kiderül a kurzus épít az előző politikafilozófiai bevezető kurzusomra. Ugyanakkor az ott szerzett ismeretek nem feltétlenül szükségesek a tárgyalandó témák megértéséhez, bár kétségtelenül megkönnyítik azt.

1. téma Bevezetés: normatív kérdések

Kötelező olvasmányok:

- Brian Barry: Is Democracy Special?, in. Barry: *Democracy and Power*, Clarendon, Oxford, 1991, pp. 24-60
- George Kateb: The Moral Distinctiveness of Representative Democracy, in. *Ethics*, 91 (1981), pp. 357-74

2. téma Klasszikus demokrácia koncepciók I: A haszonelvű megközelítés

Kötelező olvasmányok:

- John Mill: Government, in. Mill: *Political Writings*, Cambridge UP, 1992, pp. 1-43
- Richard Harrison: Bentham, in. Harrison: *Democracy*, Ch. III, Routledge, 1993, pp. 51-61

3. téma Klasszikus demokrácia koncepciók II: Rousseau elmélete

Kötelező olvasmányok:

- J.J. Rousseau: *On the Social Contract*, részletek, Indianapolis, Cambridge, Hackett, 1987

- Richard Harrison: Rousseau, in. *Democracy*, Ch. IV, pp. 51-61

Ajánlott olvasmányok:

- Joshua Cohen: *Autonomy and Authority: Rousseau on Democracy*, Manuscript

4. Klasszikus demokrácia koncepciók: Liberalizmus

Kötelező olvasmányok:

- Benjamin Constant: The Liberty of the Ancients Compared with that of the Moderns, in. Constant: *Political Writings*, Cambridge UP, 1988, pp. 309-28
- Quentin Skinner: The Idea of Negative Liberty, in. R. Rorty – J.B. Schneewind – Q. Skinner (eds.): *Philosophy in History*, Cambridge UP, 1984, pp. 193-221

Ajánlott olvasmányok:

- Carol Pateman: Rousseau, J.S. Mill and G.D.H. Cole, in. Pateman: *Participation and Democratic Theory*, Ch. IV, Cambridge UP, 1989, pp. 22-44

5. téma Demokrácia mint verseny

Kötelező olvasmányok:

- Anthony Downs: *An Economic Theory of Democracy*, Part I, Harper and Row, New York, 1957, pp. 3-74
- Joseph A. Schumpeter: *Capitalism, Socialism, and Democracy*, Chs XXI, XXII, Routledge, London, 1992, pp. 250-83

Ajánlott olvasmányok:

- D. Robertson: A Predictive Theory of Competitive Democracy, in. Robertson: *A Theory of Party Competition*, Chapter 2, J. Wiley and Sons, London, 1976, pp. 23-54
- David Miller: The Competitive Model of Democracy, in. Duncan (ed.): *Theory and Practice*, Cambridge UP, 1983, pp. 133-55

6. téma Választói preferenciák

Kötelező olvasmányok:

- G. Brennan and L.E. Lomasky: Large Numbers, Small Costs..., in. Brennan-Lomasky (eds.): *Politics and Process*, Cambridge University Press, 1989, pp. 42-59
- J. H. Aldrich: When Is It Rational to Vote?, in. D.C. Muller (ed.): *Perspectives on Public Choice*, Cambridge UP, 1997, pp. 373-90

7. téma A választói preferenciák információs háttere

Kötelező olvasmányok:

- A. Lupia and M.D. McCubbins: *The Democratic Dilemma*, Cambridge UP, 1998, Chs 3-4, pp. 39-78
- A. Lupia and M.D. McCubbins: Representation or Abdication?, in. *European Journal of Political Research*, 37/3 May 2000, pp. 291-307

8. téma Preferencia aggregáció

Kötelező olvasmányok:

- W. H. Riker: *Liberalism Against Populism* Chs I and X, Prospect Heights, Ill, Waveland Press, 1982, pp. 1-19, 233-53
- J. Coleman-J. Ferejohn: Democracy and Social Choice, in. *Ethics* 97 (1986), pp. 6-25
- Joshua Cohen: An Epistemic Theory of Democracy, in. *Ethics* 97 (1986), pp. 26-38

9. téma Demokrácia mint vita

Kötelező olvasmányok:

- Joshua Cohen: Deliberation and Democratic Legitimacy, in. A. Hamlin-P. Pettit (eds.): *The Good Polity*, Blackwell, Oxford, 1989, pp. 17-34
- Amy Gutmann-Dennis Thompson: The Constitution of Deliberative Democracy, in. *Democracy and Disagreement*, Belknap, Cambridge, Mass., 1996

Ajánlott olvasmányok:

- Seyla Benhabib: Deliberative Rationality and Models of Democratic Legitimacy, in. *Constellations*, 1/1994
- Joshua Cohen: Democracy and Liberty, in. Jon Elster (ed.): *Deliberative Democracy*, Cambridge, 1998

10. téma Demokratikus egyenlőség és a többségi elv

Kötelező olvasmányok:

- D.W. Rae – E. Schikler: Majority Rule, in. D.C. Mueller (ed.): *Perspectives on Public Choice*, Cambridge UP, 1997, pp. 181-200
- Charles Beitz: The Subject of Political Equality, in. Princeton UP, 1989, Ch.2

Ajánlott olvasmányok:

- K.O. May: A Set of Independent Necessary and Sufficient Conditions for Simple Majority Decisions, in. *Econometrica* 20 (1952), pp. 680-84

11. téma Alkotmányosság és bírói felügyelet

Kötelező olvasmányok:

- R. Dworkin: Political Judges and the Rule of Law, in. Dworkin: *A Matter of Principle*, Harvard UP, 1985, pp. 9-32
- Jeremy Waldron: Rights and Majorities, Rousseau Revisited, in. J. W. Chapman – A. Wertheimer (eds.): *Majorities and Minorities*, New York UP, 1990, pp. 44-75

Ajánlott olvasmányok:

- D.C. Mueller: Constitutional Public Choice, in. Mueller (ed.): *Perspectives on Public Choice*, Cambridge UP, 1997, pp. 124-47
- D. Gauthier: Constituting Democracy, D. Copp – J. Hampton – J.E. Roemer (eds.): *The Idea of Democracy*, Cambridge UP, 1993, pp. 314-34